

Szükségszerű feszültségek?

A magyarországi vidéki dzsentrifikációról

Recenzió: Tomay Kyra: *Bebírók és gyüttmentek: A városból vidékre költözők motivációi, percepciói és a költözésük következményei a vidék fejlődésére*. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2025, 216 oldal

Are Tensions Inevitable?

Rural Gentrification in Hungary

Review: Kyra Tomay: 'Bebírók' and 'gyüttmentek' [Incomers]: The Motivations and Perceptions of People Moving from Cities to Rural Areas, and the Consequences of Their Move for Rural Development. Budapest: L'Harmattan, 2025, 216 pages

Gruidl Zsuzsanna¹

<https://doi.org/10.51624/SzocSzemle.21858>

Beérkezés: 2026.02.11.

Átdolgozott változat beérkezése: 2026.04.13.

Elfogadás: 2026.09.03.

Összefoglaló: Tomay Kyra *Bebírók és gyüttmentek: A városból vidékre költözők motivációi, percepciói és a költözésük következményei a vidék fejlődésére* című kötete a dzsentrifikáció értelmezési keretében vizsgálja a nagyvárosi középosztálybeli értelmiségiek vidéki terekbe költözésének motivációit, a beköltözők és a helyiek kapcsolatának alakulását, valamint a folyamat falvakra gyakorolt hatását. Az empirikus megalapozottságot a több magyarországi terepen készült, közel háromszáz interjú adja. A szerző az általánosabb trendek megrajzolása mellett az egyedi sajátosságokat bemutató – a két tájegységről és az öt kistéleplőről szóló – esettanulmányokon keresztül kínál pontos fogalomkészletet a hazai jelenségek értelmezéséhez.

Kulcsszavak: recenzió, vidéki dzsentrifikáció, migráció, társadalmi beilleszkedés, vidékfejlesztés

Abstract: In her book 'Bebírók' and 'gyüttmentek' [Incomers]: The Motivations and Perceptions of People Moving from Cities to Rural Areas, and the Consequences of Their Move for Rural Development, Kyra Tomay examines the motivations of urban middle-class intellectuals moving to rural areas, the evolving relationships between newcomers and local residents, and the impacts of this process on rural villages through the analytical lens of gentrification. Its empirical foundation consists of nearly three hundred interviews conducted across several field sites in Hungary. Alongside identifying broader trends, the author uses case studies highlighting local specificities—covering two geographical regions and five villages—and draws on a nuanced conceptual framework for interpreting rural gentrification in the Hungarian context.

1 Pécsi Tudományegyetem Demográfia és Szociológia Doktori Iskola, ORCID: 0009-0001-5548-6912, e-mail: gruidlzs@gmail.com

Keywords: book review, rural gentrification, migration, social integration, rural development

A magyar vidék sorsának alakulása már régóta a tudományos közeg érdeklődésének középpontjában áll. A települési lejtő „alján” lévő falvak és térségek egyik leg- hangsúlyosabb kutatási iránya napjainkban a marginalizáció és a gettósodás okozta folyamatok vizsgálata (Váradí & Virág, 2015 id. Tomay, 2025; Nagy és mtsai., 2015 id. Tomay, 2025). A skála másik végén azonban a városfolyamatok vizsgálatából új kutatási irányzatok nőttek ki. Ezek fókuszában azok a városi középosztálybeliek állnak, akik a fentieként eltérő perspektívából látják a vidéket, és elsősorban a falusi idill vonzereje miatt választják hosszabb-rövidebb időszakokra vagy állandó lakosként a vidéki életformát. Tomay Kyra – elismerve a leszakadó térségekkel foglalkozó kutatások relevanciáját és fontosságát – utóbbi irányhoz kapcsolódik a 2025-ben a L’Harmattan Kiadó gondozásában megjelent, *Behírók és gyűttmentek: A városból vidékre költözők motivációi, percepciói és a költözésük következményei a vidék fejlődésére* című könyvével (Tomay, 2025).

A kötet témáját „a vidéki területekre történő középosztályi, értelmiségi beáramlás: a vidéki dzsentrifikáció feltárása és hatásainak vizsgálata” (p. 12) adja. Tomay széles körű – a városi és vidéki folyamatokra is kiterjedő – szakirodalmi összefoglalóval indít, majd közel háromszáz, több terepen készített interjút elemezve vizsgálja, hogy miért váltanak települést értelmiségiek és középosztálybeliek, hogyan alakul a beköltözők és a helyiek viszonya, és azt, hogy ez a fajta mozgás milyen következményekkel jár és milyen mintázatot mutat. A kötet fókuszában olyan terepkutatások állnak, melyek nemcsak a tartósan elköltözőkre vonatkoznak, hanem a második otthont létesítőkre is, mindemellett pedig nem hagyják figyelmen kívül a turizmussal együtt járó jelenségeket sem.

A szerző azzal indokolja a dzsentrifikációs értelmezési keret választását a szuburbanizáció, az ellenurbanizáció és a jóléti migráció perspektíváival szemben, hogy az előbbiben hangsúlyosabban és vállaltan jelennek meg nemcsak a beköltözők, hanem a tősgyökeres lakók megélési is, miközben fókuszban maradnak a társadalmi egyenlőtlenségek és a kiegyenlítetlen hatalmi viszonyok (p. 19). Tekintve egyrészt, hogy az eredmények publikálása eddig konferencia-előadások és folyóiratcikkek formájában történt (Tomay & Orbán, 2024; Tomay & Ragadics, 2025; Kovács, 2023; Orbán & Kovács, 2025; Tomay & Völgyi, 2022; Tomay & Berger, 2024), másrészt hogy a hasonló témájú kutatásoknak kevés hazai előzménye van, a jelenséget komplexen bemutató kötet mindenképp hiánypótlónak számít. Kurrens témája miatt érdekes és izgalmas olvasmány lehet mindazok számára, akiket érdekelnek a vidéki térségekben zajló folyamatok, ezek pozitív momentumai és feszültségekkel terhelt hozadékai.

A könyv kifejezetten értékes részét képezi az első negyedek kitevő szakirodalmi áttekintés. A szerző a város és vidék főként konstruktivista megközelítésétől és a városi dzsentrifikációtól indulva vezeti végig az olvasót a vidéket érintő nemzetközi és magyar folyamatok elméleti keretén át a kutatási eredményekig. Összegezi a döntően a

Globális Északhoz és a nagyvárosokhoz kapcsolódó elméleteket és kutatókat (a teljeség igénye nélkül Neil Smith, David Ley, Chris Hamnett, Sharon Zukin, Gary Bridge, Tim Butler) és felvillantja a kisebb városokkal, a Globális Déllal, a posztoszocialista országokkal és a hazai jelenségekkel foglalkozó irodalmat. A legtöbb szerző definíciója szerint a városi dzsentrifikáció *„olyan folyamat, melynek során a város belső részein fekvő korábbi szegény- és munkásosztályi, gyakran etnikai kisebbségek által lakott negyedekben ezen részek felújításán keresztül középosztályi ingatlanvásárlók, bérlok áramlanak be, és a negyed fizikai, demográfiai és társadalmi szerkezete átalakul”* (p. 159).

Bár a vidéki terekben zajló dzsentrifikáció már az 1940-es években megkezdődött, magát a jelenséget a vidékszociológiában a 2000-es évek környékén kezdték el vizsgálni. Ez az irány városszociológiai alapokból nőtt ki, így jellemzően a vizsgált jelenségeket is a városokban tapasztaltakhoz viszonyították (p. 34). A szakirodalmi összefoglalóban főképp Martin Phillips (1993a, 1993b, 2002a, 2002b, 2025a, 2005b, 2007, 2010, Phillips és mtsai., 2020; 2021, mindet id. Tomay, 2025) munkáival találkozunk, aki leegyszerűsítő elméletek helyett a vidéki dzsentrifikáció jelenségének városihoz hasonló komplexitására hívja fel a figyelmet. Foglalkozik azzal a kérdéssel is, hogy a városi folyamatok megragadására már kidolgozott elméletek miként adaptálhatók a vidéki jelenségek értelmezéséhez, reflektálva a városi és vidéki dzsentrifikáció közötti különbségekre is. Ebben a fejezetben kap helyet a kiszorítás és helyettesítés stockdale-i fogalma (Stockdale, 2010 id. Tomay, 2025). Kulcskérdés, hogy a vidéki folyamatokban a korábbi lakosság kiszorítása mennyire szigorú feltétele annak, hogy egy jelenséget dzsentrifikációként értelmezzünk. Épp ezért a kötet egyik legizgalmasabb részét jelentette számomra a konceptualizációval foglalkozó alfejezetben annak tisztázása, hogy a terepkutatások során milyen kritériumok mentén azonosították a vidéki dzsentrifikációt. Ez utóbbinak két markáns eleme van. Egyik feltétel, hogy költözzenek a területre nagyvárosi származású, magasabb társadalmi státuszúak, a másik pedig, hogy ezeknek a beköltözéseknek legyen érzékelhető nyoma a településen, elsősorban az emelkedő ingatlanárakban vagy a felújított házakban és az átalakuló szolgáltatási struktúrában. A kiszorítás bizonyítása tehát nem „alapkövetelmény” a kutatási helyszínek tekintetében. Ennek fő indokát a szakirodalmi vitákon túl az adja, hogy a magyar falvakra jellemző előregedés és kiürülés közvetlen kiszorítás nélkül is lehetővé teszi a beköltözést (p. 54).

A könyv egyik alfejezete a hazai vidéki dzsentrifikáció volumenét mutatja be. Célja *„a vidéki területekre történő felső és középosztályi beköltözés, azaz a vidéki dzsentrifikáció tényének és mértékének statisztikai adatokkal történő igazolása”* (p. 59). A szerző egy lakhatási szegénységgel foglalkozó kutatásból átvett, a kiszorítást is szempontként azonosító módszerrel számolt. Ezt a szigorúbb feltételrendszert alkalmazva 126 olyan, kétezer fő alatti település létezik Magyarországon, ahol dzsentrifikáció zajlik (p. 61).

A kötet kiterjedt empirikus anyagra épül. A különböző kutatási programokban, időszakokban és földrajzi területeken készített, közel háromszáz interjú (p. 56) ritka részletességű bepillantást enged a magyarországi vidéki dzsentrifikációba. Készül-

tek interjúk Nyugat-Magyarországon az Őrség területén, Közép-Dunántúlon a Káli-medence nyolc településén és a Bakony egyik településén (itt félbemaradt a kutatás), a Dél-Dunántúlon a kötetben fantáziánéven szereplő három baranyai és egy Tolna megyei településen, Észak-Magyarországon Nógrád megye két településén (ahol szintén félbemaradt a kutatás) és a Tokaj-Zempléni-hegyvidékhez tartozó Erdőbényén. A 2018 és 2025 között zajlott adatgyűjtés és kutatómunka részben oktatási célokat szolgált. A kutatási terepek egy részén a Pécsi Tudományegyetem alap-, mester- és doktori képzésben részt vevő hallgatói végezték a különböző munkafázisokat, folyamatokat. A mindenki számára előnyös helyzet egyik oldalán a gazdagabb empiriára szert tevő kutató áll, míg a másik oldalon a terepkutatási gyakorlatukat adatgyűjtéssel teljesítő hallgatók, akik egészen biztosan érdeklődéssel keresik a kötetben munkájuk nyomait.

Tomayt négy nagy kérdés mozgatta a kutatásai során (pp. 52–53). Egyik célja az volt, hogy megértse a vidékre költöző városi értelmiségiek vidékpercepcióit, preferenciáit és motivációit. Kutatta a strukturális jelenségek – kiemelten a Covid19-járvány – hatásait. Körüljárta, mit gondolnak a betelepülők és a tősgyökeres lakosok egymásról, miként hatnak egymásra, és a települést érintő be- és elmozgások miként alakítják a falu identitását, imázsát. Negyedrészt foglalkozott a középosztályon belül a dzsentrifikációhoz kapcsolódóan megjelenő finom különbségekkel és a középosztály más szegmenseitől való látható elkülönülési stratégiák azonosításával.

A terepmunka során a kutatók döntően félig strukturált interjúkkal és résztvevő megfigyeléssel gyűjtöttek adatokat. Követve a nemzetközi és hazai kutatási előzmények módszertanát (p. 39, 55), a kutatási terepekről esettanulmányok is készültek, melyekben a kvalitatív adatokat statisztikákkal és a településekről szóló médiatermékekből tartalomelemzéssel kinyert információkkal egészítették ki. Ezek bemutatják a kutatási terepek egyediségét, egymással összevetve pedig kirajzolják az általánosabb trendeket. A kötet gerincét alkotó, a kutatási eredményeket bemutató rész a vizsgált két tájegységet (Káli-medence, Őrség), a négy dél-dunántúli, fantáziánévet kapott települést (Szőlőszem, Dombosnémeti, Püspöknémeti, Napostó) és Erdőbényét leíró részletes, az eseményeket időben is elhelyező esettanulmányokkal nyit. Ezekben a szerző bőséggel idéz az interjúkból, amelyekre építve rajzolja meg az egyes területek 20. század második felétől induló történetét, a különböző betelepülési hullámokat, az érkezők társadalmi hátterét és preferenciáit, az őslakosok reakcióit és a főbb feszültségforrásokat. Az esettanulmányok mindegyike érdekes és olvasható. Izgalmas látni, hogy a kötetben vizsgált valamennyi dzsentrifikálódó területnek markáns, egyedi jellegzetességei vannak, és ezek megragadására fogalmakat is kapunk (például csordogáló dzsentrifikáció, elskanzenesedés).

Legszélesebb körben talán a Káli-medencében zajló folyamatok ismertek. Legkorábban itt indult el a dzsentrifikáció. Az 1970-es évektől elsőként a művészek fedezték fel a területet. Később még két hullámban – középosztálybeli értelmiségiek, majd nagyobb gazdasági tőkével rendelkező, a térséget jobban a saját ízlésviláguk szerint formáló,

„szuperdzsentrifikáló” rétegek (p. 71) – érkeztek, betelepülők és „nyaralósok” (p. 57) vegyesen. Az Őrségben az 1990-es években jelentek meg a főleg második otthonként létesítő fővárosi értelmiségiek, majd második hullámban munkavállalási céllal érkezők, akik inkább lakóhelyet, mint otthon kerestek Ausztria közelében. Ezt követően a turizmus is beindult. Az ingatlanárak lassabb emelkedése miatt a területet a „csordogáló” dzsentrifikáció (p. 156) jellemzi. A főleg szőlőműveléshez kapcsolódó, gazdasági, társadalmi és kulturális sajátosságait már elvesztett, Baranya megyei Szőlőszemen az 1990-es években jelentek meg az első művész betelepülők. Az általuk elindított kulturális fesztiválok és a további hullámban betelepülők által szervezett gasztronómiai események eredményeként a Covid idejére a település elérte a tűréshatárát. Épp a lezárások adtak időt a település helyzetének újragondolásra és a viszonylagos egyensúlyi állapot létrejöttére, melyben a vállalkozók és a nyugalomra vágyók is megtalálhatják számításait. Az észak-magyarországi Erdőbényére elsőként a környező nagyvárosok értelmiségi köreiből érkeztek, főleg szezonális jelleggel, turisztikai célzattal. A borvidék közelsége és az ehhez kapcsolódó lehetőségek azonban a második hullámban odavonzottak egy gazdag vállalkozói réteget is, akik főképp a fővárosból érkeztek, és akiket egy újabb hullámban a bor- és gasztroprogramokat látogató magyar és külföldi felső középosztálybeliek követtek, nem kis feszültséget keltve. A 2010-es években indult a dzsentrifikáció a Tolna megyei Napostón, ahol a nagyváros közelsége miatt *„egyszerre van jelen a szuburbán ki-költözés és a (turisztikai és lakóhelyi) vidéki dzsentrifikáció”* (p. 155). A turizmushoz kötődő vállalkozásokat a Covid ellehetetlenítette, azóta inkább az alvófalú funkció erősödött fel, ami azt jelenti, hogy a faluközösséghez egyáltalán nem kapcsolódó, ideiglenes vagy állandó lakosság van jelen a településen.

A fantáziánéven említett két baranyai sváb település – Dombosnémeti és Püsköpnémeti – helyzetét azért szeretném részletesebben bemutatni, mert a kötet olvasásakor engem legerősebben foglalkoztató kérdés az volt, hogy a betelepülők és a tősgyökeres lakosok találkozása óhatatlanul feszültségekkel terhelt folyamat-e. Kérdésemre ezeknek a településeknek a példája adta meg a választ. Mindkét falu előregedő település, növekszik a felsőfokú végzettség aránya, és emelkednek az ingatlanárak. A kitelepítés mindkét falut érintette. A viszonylagos zártság és a sváb identitás a szocializmusban hátrányt jelentett, de a rendszerváltáskor ezek váltak a települések erőforrásaivá. Mindkét faluban prioritás a hagyományos sváb építészeti értékek és a sváb hagyományok őrzése.

Dombosnémeti egy kétszáz fős zsákfalú, képeinek egyik jellegzetességét a szocializmust modernizálás nélkül túlélő sváb házak adják. A település lakói akkoriban a megtakarításaikat inkább gyermekeik taníttatására fordították, vagy városi ingatlant vásároltak, és a fiatalabbak elköltöztek. A falusi házak a nagyszülői generációé maradtak, akik nem modernizáltak, így az ingatlanok eredeti állapotukban őrződtek meg. Püsköpnémeti nagyobb település, jobb közlekedési feltételekkel, közelebb a megyeszékhelyhez. A településen nemzetiségi oktatási intézmények működnek, a mérete miatt építészetileg nem annyira egységes, mint Dombosnémeti, közössége mégis zártabb.

Dombosnémetibe elsőként németek és osztrákok települtek be, akik közül többen időszakosan használják a házakat. Az EU-csatlakozáskor további külföldi betelepülők, majd a költözésre egymást motiváló, alternatívnak számító életformát élő magyarországi családok, köztük művészek, valamint egy gasztronómiai vállalkozó is érkezett. A kiürülő nagyszülői házak örökösei – érzékelve a településen az ingatlanárak emelkedését – állandó lakosként vissza ugyan nem költöztek, de mint értékes vagyontárgyat megtartották a házakat, és időszakosan megjelennek a településen. Püspöknémetiben szintén jellemző a nyugdíjas németek jelenléte. A Covid alatt érkeztek távmunkában dolgozók is. A két terep közös és a többi kutatási helyszíntől eltérő jellegzetessége, hogy mindkettőn találunk korábban elszármazott visszatelepülőket (például hosszabb külföldi tartózkodás után hazatérőket). Az életmód-válalkozók szintén mindkét településre megérkeztek.

A kötetben is hivatkozott Nemes és szerzőtársai „életmód-vállalkozókat” (Nemes és mtsai., 2022, p. 94) és „bevállalkozókat” (p. 100) különböztetnek meg. Az előbbieket a vidékre költözéssel együtt járó életmódváltás részeként, a helyi társadalomba való beágyazódás igényével hoznak létre vállalkozást, míg az utóbbiak elsősorban gazdasági lehetőséget látnak a vidéki térben, vállalkozásukat profitorientált módon működtetik, és kevésbé kapcsolódnak be a helyi társadalom életébe. A két sváb falun kívül, a többi kutatási terepen azt lehetett látni, hogy a konfliktusok egy része abból adódik, hogy a vállalkozások elkezdenek túlnőni a település tűréshatárán. Kedvezőbb esetben a betelepülők és bevállalkozók önreflexiója, önmérséklete segítheti a helyzet megoldását. Kedvezőtlenebb esetben marad a vállalkozás, és maradnak a tösgyökeresek és a korábbi hullámokban betelepülők vagy bevállalkozók indulatai is. Ezen a két sváb településen egy harmadik forgatókönyv rajzolódott ki a kutatók számára. *„[A] beköltözők nem »uralták le« a falut, inkább egyfajta egyensúlyi helyzet tapasztalható. (...) A falu békéjének megőrzése érdekében Dombosnémetiben egyelőre lényegesen kisebb mértékű a helyi turizmus, mint amit a benne rejlő turisztikai potenciál lehetővé tenne»* (p. 85). Püspöknémetiben tisztában vannak azzal, hogy a sváb szorgalom és a rend szeretete egyszerre vonzerő és a rentabilitás garanciája, azonban a településen a tösgyökeresek zárt közössége kordában tartja a számára „túl innovatívnak” tartott ötletek megvalósítását.

„A beilleszkedés / kívül rekedés szempontjából fontos szerepe van az újonnan érkezők vidékképének, értékrendjének és elvárásainak, éppúgy, mint a helyben talált közösség aktuális állapotának, hogy van-e olyan helyi közösség, amely értékrendjével, szokásaival stabil igazodási pontot jelenthet a beköltözők számára, illetve hajlandó és képes-e integrálni az újonnan érkezőket» (p. 119). A két falu példája rávilágít a település markáns identitásának a konfliktusok kialakulásában és kezelésében játszott protektív szerepére. Az egyensúlyi helyzetnek a kialakulásában kulcstényezők az erős identitással, hagyományokkal és közösségiséggel rendelkező települések. Az erős helyi identitás és az ehhez való alkalmazkodás elvárása egyrészt szűri a beköltözői szándékot, másrészt védőfaktor a beköltözőknek a település léptékétől merőben eltérő tervei realizálásá-

val szemben. A másik fontos momentum, hogy a két faluba költözőket sem kizárólag a vidéki idill motiválja, hanem megjelenik a közösséghez tartozás és a sváb hagyományok megélésének vágya (p. 88). Akiknél ez nincs meg, jellemzően továbbállnak.

A könyv következő fejezetei döntően nem terepenként, hanem a kutatói kérdések mentén mutatják be az eredményeket. Tomay Kyra külön fejezetet szentel a vidéki dzsentrifikáció okainak, a beköltözők motivációira és percepcióira irányítva a figyelmet. Az elemzésből az rajzolódik ki, hogy az életszakaszváltásoknak (válás, gyermekszületés, munkahelyvesztés), a vidéki táj vonzerejének (idill és a kedves hobbikhoz kínálkozó tér), kisebbbész a nagyváros taszító tényezőinek szerepe van a lakóhelyváltoztatásban. A gazdagabb kulturális tőkével rendelkező dzsentrifikánsok a szuburbanizációhoz kapcsolódó középosztálybeliektől eltérő térhasználatukkal fejezik ki elkülönülésüket. Az olcsón megvásárolt, lassan, önerőből felújított házak a „dzsentrifikációs esztétika” (p. 107) vidéki dzsentrifikációs folyamatokban is megjelenő szerepét húzzák alá.

A beköltözők és a helyiek viszonyával, az egymásról alkotott percepciókkal és a beilleszkedéssel külön fejezet foglalkozik. A két sváb település példája megmutatta, hogy a viszonylagos elégedettségnek több tényezője van, de a különböző szereplők közti határok nem tűnnek el. A beköltözők – a helyiekkel való kapcsolatkeresés mellett – és a helyiek is – a beköltözőket sokszor falumegmentőként látva – érzékelik a másságukat és a másik másságát. Nemcsak a helybeliek és a „gyüttmentek” (p. 13), de a különböző időszakokban a településre érkező középosztálybeliek is másképp látják egymást.

A dzsentrifikáció hatásait és következményeit taglaló fejezetben olvashatunk az anyagi helyzet, a kulturális tőkében és értékrendben is különböző csoportok egy téren való osztozásának feszültségeiről (p. 45). Az „elszkanzenesedés” az a folyamat, amelyet a második otthont létesítők, a nyaralók, vagy a kiürült családi házat biztonsági tartalékként őrzők generálnak állandó lakók nélküli ingatlanjaikkal és a nem helyben igénybe vett szolgáltatásokkal. Az interjúkban egyértelműen pozitívumként szerepel a házfelújításoknak köszönhető, megóvott falukép. Árnyalja a képet a vidéki dzsentrifikációval összefüggésben – jellemzően a beköltözők által – gyakran pozitívumként említett munkahelyteremtés és turizmusfejlesztés azzal, hogy a tősgyökeresek gyakran „alantas” munkákhoz jutnak hozzá, és csak veszítenek (nyugalmat, tisztaságot) a turizmus fellendülésével. A területhasználat változása mellett – mezőgazdaság helyett rekreáció, gyümölcsös helyett pázsit – a vizsgált terepek mindegyikén érzékelhető az ingatlanárak emelkedése. A magyarországi, kistelepüléseket érintő előregedés nem minden esetben teszi láthatóvá a direkt kizorító hatásokat, azonban a „tőkekievonásos/helycsere típusú dzsentrifikáció” (p. 141) velejárója, hogy az ingatlanok és szolgáltatások magas ára, valamint a gyerekeik jövőjéért való aggodás – sarkallják a költözni egyébként nem szándékozó tősgyökereseket a továbbállásra. A kizorítás ezen indirekt változatának kimutatása a kutatás egyik legmarkánsabb eredménye.

Avidéki dzsentrifikáció változatai című fejezet egy értékes összegző táblázatot tartalmaz (p. 156), amely idővonalat rajzol, és reflektál többek között az egyes területeken a turizmus erősségére, a dzsentrifikánsok állandó vagy szezonális jelenlétére, a település közösségének állapotára, és megmutatja az egyes területekre jellemző sajátosságokat. Az utolsó fejezetben Tomay Kyra a kötet fontos pontjainak teljes körű összefoglalóját adja, egybefogva az elméleti háttérre, illetve a kutatási kérdésekre és eredményekre vonatkozó legfontosabb megállapításokat. Ez a rész a könyvből készült önálló tanulmányként is felfogható, helytálló lehet akár egyetemi tananyagként is. A teljes kötet közérthető, olvasható, nem csak a tudományos közeg számára élvezhető és érthető. Az empiriával foglalkozó része interjúkkal gazdagon alátámasztott. Számomra a legérdekesebb és legizgalmasabb fonalat a helyiek és betelepülők, illetve a különböző hullámban beköltözők között kialakuló konfliktusok megértése, a feszültségek mélységét meghatározó tényezők és – ha van/volt – az enyhülést hozó fordulatok azonosítása jelentette. Mind a vidékfejlesztők, mind a döntéshozók számára hasznos lehet annak tudatosítása, hogy a jövő tervezésekor nem megkerülhető az a kérdés, mit bír el egy kistelepülés.

Irodalom

- Kovács, T. (2023). Hogyan lett egy termelő faluból szolgáltató falu? Társadalmi gazdasági átalakulás Erdőbénye példáján. *Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek*, 20(2), 92–108. <https://doi.org/10.32976/stratfuz.2023.19>
- Nemes, G., Orbán, É., & Tomay, K. (2022). Meghasadt valóságok: dilemmák a turizmus és a dzsentrifikáció szerepéről a vidék fejlődése kapcsán. *Szociológiai Szemle*, 32(1), 88–113. <https://doi.org/10.51624/SzocSzemle.2022.1.5>
- Orbán, É., & Kovács, T. (2025). A vidéki dzsentrifikáció Erdőbénye példáján. *Socio.hu Társadalomtudományi Szemle*, 15(2), 6–23. <https://doi.org/10.18030/socio.hu.2025.2.6>
- Tomay, K. (2025). *Bebírók és gyűttmentek: A városból vidékre költözők motivációi, percepciói és a költözésük következményei a vidék fejlődésére*. L'Harmattan Kiadó. <https://doi.org/10.56037/978-963-646-441-7>
- Tomay, K., & Berger, V. (2024). Habitus és térbeliség viszonya a vidéki dzsentrifikáció kapcsán. *Socio.hu Társadalomtudományi Szemle*, 14(2), 129–150. <https://doi.org/10.18030/socio.hu.2024.2.129>
- Tomay, K., & Orbán, É. (2024). A vidéki dzsentrifikáció hazai volumene és a turizmus típusai, 2001 és 2022 között. *Területi Statisztika*, 64(2), 212–235. <https://doi.org/10.15196/TS640204>
- Tomay, K., & Ragadics, T. (2025). „A legfontosabb, azt gondolom, hogy ez egy élő falu (...) és van múlt, ami ennek a falunak a lényegét adja.” *Socio.hu Társadalomtudományi Szemle*, 15(2), 24–47. <https://doi.org/10.18030/socio.hu.2025.2.24>
- Tomay, K., & Völgyi, B. (2022). Község és dzsentrifikáció egy vidéki településen. *Szociológiai Szemle*, 32(1), 65–87. <https://doi.org/10.51624/SzocSzemle.2022.1.4>